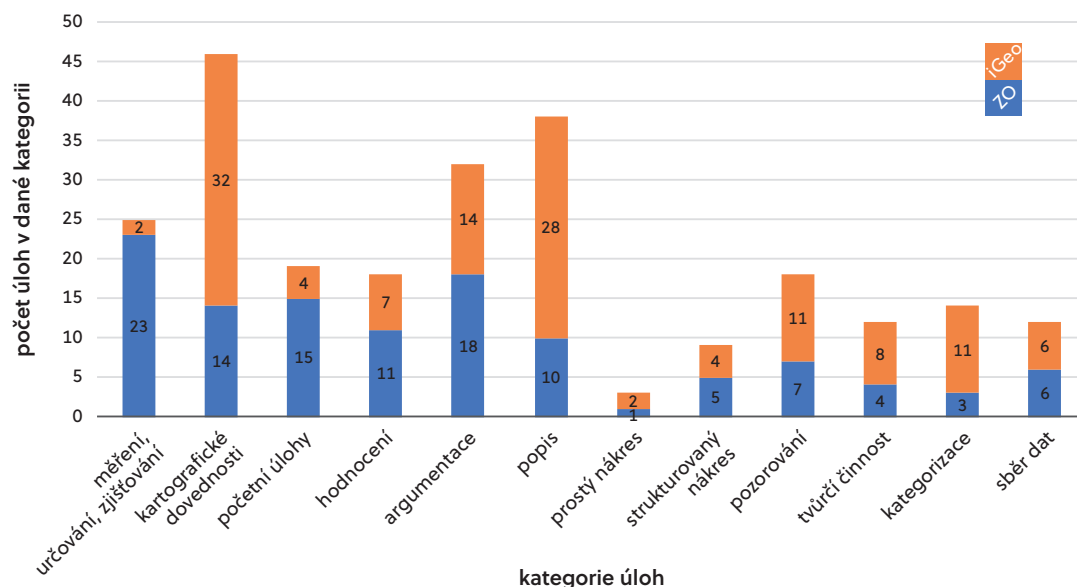

Terénní úlohy použité při Zeměpisné olympiádě a Mezinárodní zeměpisné olympiádě

Zastoupení kategorií „terénních úloh“ použitých na ZO a iGeo v letech 2014–2018

Radek Durna¹

Jakub Jelen²

Hana Svobodová¹

¹ Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, katedra geografie; durna@mail.muni.cz; hsvobodova@ped.muni.cz
² Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje; jakub.jelen@natur.cuni.cz

Kategorie a charakteristika úloh použitých při práci studentů v terénu v celostátním kole ZO a iGeo 2014–2018 (včetně komentáře vzhledem k výskytu na soutěžích, hledání příčin a doporučení pro ZO)

číslo a název kategorie	charakteristika úloh v dané kategorii	Výskyt (%) ¹ ZO : iGeo	komentář ke kategorii úloh vzhledem k výskytu na soutěžích (příčina – pravděpodobná, doporučení – vzhledem k přípravě na mezinárodní soutěž)
1. měření / určování / zjišťování	měření či jiné určování/zjišťování hodnot veličin, též kvalifikované odhadování	20 : 2	výrok: výrazně dominuje v domácí ZO příčina: časté měření na přístrojích (teodolit, kalibrované nádoby, hydrometrické vrtule apod.) lze provést v domácí soutěži s relativně malým počtem účastníků, ve velkém počtu soutěžících na iGeo (200) organizačně, časově a materiálně náročné doporučení pro ZO: snížit počet úloh z kategorie 1, zařadit více typových úloh vyskytujících se na iGeo
2. kartografické dovednosti	vlastní kartografická tvorba či tvorba odvozených map, zakreslování do mapy, doplňování kartografických prvků podle zásad kartografické tvorby	12 : 25	výrok: na soutěži iGeo řazeny téměř 2× častěji než na domácí ZO příčina: na iGeo studenti dostávají vícero kartografických podkladů, a to jak pro čtení, tak analýzu, interpretaci i tvorbu mapy doporučení pro ZO: používat tematicky pestřejší portfolio map zájmových území
3. početní úlohy	matematické výpočty hodnot	13 : 3	výrok: výrazně dominuje v domácí ZO příčina: spojeno s měřením, návaznost vysoký počet úloh z kategorie 1 doporučení pro ZO: viz kategorie 1 (nicméně výpočty nejsou na škodu)
4. hodnocení	hodnocení, srovnávání založené na analýze	9 : 5	výrok: relativně vyrovnaný výskyt příčina: jedná se o jednu z nejběžnějších činností problémově orientovaných úloh v geografii doporučení pro ZO: zachovat stav
5. argumentace	vysvětlování vlastního rozhodnutí, zdůvodnění výběru odpovědi či volby pracovního postupu, argumentace vlastního názoru	15 : 11	výrok: relativně vyrovnaný výskyt příčina: jedná se o jednu z nejběžnějších činností problémově orientovaných úloh v geografii doporučení pro ZO: zachovat stav
6. popis	strukturovaný popis podle předem stanovených či vlastních kritérií	9 : 22	výrok: výrazně dominuje v iGeo příčina: často používají ve vztahu k popisu jevů na mapě, tedy návaznost na vysoký výskyt úloh z kategorie 2 doporučení pro ZO: provázat s doporučením u kategorie 2
7. náskres prostý	prostý náskres s blíže nespecifikovanými parametry	1 : 2	výrok: minimální výskyt na obou soutěžích příčina: na nejvyšších kolech soutěží se spíše vyskytují úlohy spojené se strukturovaným nákresem, viz dále doporučení pro ZO: zachovat stav
8. náskres strukturovaný	strukturovaný náskres, rýsování, kresba podle konsensuálně platných kritérií (graf, diagram, profil, řez apod.)	4 : 3	výrok: relativně vyrovnaný výskyt, nicméně v obou poměrně málo zařazovaný příčina: často se kreslí do mapy, takže řada těchto úloh je vyjádřena již v kat. 2 doporučení pro ZO: zachovat stav
9. pozorování	pozorování objektu, jevu, procesu s následným vyvozováním vztahů mezi složkami pozorovaného systému	6 : 9	výrok: relativně vyrovnaný výskyt příčina: jedná se o základní – nezbytnou činnost při práci v terénu doporučení pro ZO: zachovat stav
10. tvůrčí činnost	návrh řešení, formulace konkrétních doporučení na základě stanovených kritérií	3 : 6	výrok: převažuje na iGeo příčina: časově a odborně náročnější na hodnocení úloh – nutná velmi zkušená komise pro hodnocení a vyjednaný proces hodnocení (na iGeo se hodnocení často diskutuje ad hoc mezi členy komise) doporučení pro ZO: úlohy z této kategorie se procvičují na soustředění pro účastníky mezinárodních soutěží, argument pro zachování soustředění do budoucna
11. kategorie	klasifikace, kategorizace složek systému do logické struktury podle stanovených kritérií, determinace podle obecně platných kritérií	3 : 9	výrok: převažuje na iGeo příčina: cílí na myšlení žáků, abstrakci, kategorizaci např. pozorovaných objektů, lze spojit s častějším výskytem kategorie 6 a 9 doporučení pro ZO: úlohy z této kategorie se procvičují na soustředění pro účastníky mezinárodních soutěží, argument pro zachování soustředění do budoucna
12. sběr dat	doplňování chybějících informací, vlastní sběr a záznam dat z terénu i různých poskytnutých informačních zdrojů	5 : 5	výrok: relativně vyrovnaný výskyt příčina: jedná se o základní – nezbytnou činnost při práci v terénu doporučení pro ZO: zachovat stav

¹ Z celkového počtu úloh (např. v úlohy zahrnující nějakou formu měření tvořily v letech 2014–2018 až pětinu všech úloh terénní části celostátního kola ZO, kdežto v případě iGeo bylo zastoupení tohoto typu úloh 2 %, viz první řádek tabulky).